

Fiche 3: Mededeling herziening actieplan Europese Unie voor de Alpenregio

1. Algemene gegevens

a) Titel voorstel

Mededeling van de Commissie aan het Europees parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over het herziene actieplan van de macroregionale strategie van de EU voor het Alpengebied.

b) Datum ontvangst Commissiedocument

11 december 2025

c) Nr. Commissiedocument

COM(2025) 750

d) EUR-Lex

[EUR-Lex - 52025DC0750 - EN - EUR-Lex](#)

e) Nr. impact assessment Commissie en Opinie Raad voor Regelgevingstoetsing

SWD(2025) 403 final

f) Behandelingstraject Raad

Bespreking in Raad Algemene Zaken

g) Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Buitenlandse Zaken

2. Essentie voorstel

De EU-strategie voor het Alpengebied (EUSALP) en het bijbehorende actieplan is in 2015 vastgesteld door de Europese Commissie (hierna: Commissie) en op 28 juni 2016 goedgekeurd door de Europese Raad. Deze EU-strategie heeft tot doel een kader tot stand te brengen voor gouvernementele en niet-gouvernementele samenwerking tussen verschillende belanghebbenden, ter bevordering van grensoverschrijdende strategische benaderingen, projecten, netwerken en samenwerking op gebieden die van belang zijn voor het Alpengebied als geheel.¹ Nieuwe externe omstandigheden in de Alpenregio, zoals de socio-economische gevolgen van de Covid-pandemie, versterkte effecten van klimaatverandering en snelle technologische vooruitgang gecombineerd met nieuwe en geüpdatete EU-initiatieven, zoals de Clean Industrial Deal, maken een update van deze strategie noodzakelijk. Met deze update beoogt de Commissie de strategie en het bijbehorend actieplan te laten aansluiten op de huidige geopolitieke en beleidsuitdagingen. Daarnaast hebben, na tien jaar implementatie, de interne structuren en processen van de strategie zich verder ontwikkeld en zijn nieuwe organen en bestuursmechanismen tot stand gekomen.

¹ https://www.senate.nl/9370000/1/j4nvi0xeni9vr2l_j9vvksvji1pf4wd/vjxxi65o95zq/f=/vjxxg3ww5szp.pdf

Nieuw aan dit herziene actieplan is ten eerste een op missies gebaseerde aanpak. De missies zijn bedoeld om sterkere verbanden tussen de acties en projecten op een specifiek gebied te creëren. Het aanwijzen van een missierapporteur, een door de algemene vergadering benoemde gekozen politicus, zorgt voor nauwere politieke betrokkenheid. De algemene vergadering is het hoogste politieke besluitvormingsorgaan voor de strategie en stelt de strategische prioriteiten en doelstellingen vast. Ten tweede hebben er wijzigingen plaatsgevonden in het bestuursstelsel van de strategie. De afgelopen jaren zijn de procedures en het bestuur aanzienlijk geëvolueerd. Het herziene actieplan bevat een overzicht van alle bestaande structuren, namelijk: de raad van leiders van de actiegroepen, het voorzitterschapstrio, een jongerenraad en technische ondersteuning van het secretariaat.

Net als het huidige actieplan focust het herziene actieplan op drie thematische beleidspijlers: 1) economische groei en innovatie; 2) mobiliteit en connectiviteit; en 3) milieu en energie.

De eerste pijler heeft tot doel een concurrerende en innovatieve economie in het Alpengebied op te bouwen die zowel circulair als klimaatneutraal is. De Commissie zet hierbij in op versterking van een doeltreffend onderzoeks- en innovatie-ecosysteem door het scheppen van een gunstig klimaat voor onderzoek en innovatie waarmee groei wordt gestimuleerd. Ook zet de Commissie in op vergroting van het economisch potentieel van strategische sectoren door de waarde van die sectoren in kaart te brengen en beter te benutten, en door meer in te zetten op arbeidsmarktbeleid en onderwijs en opleiding voor strategische sectoren. Doel is om de arbeidsmarkt af te stemmen op de behoeftes van het bedrijfsleven.

De tweede pijler werkt toe naar een beter toegankelijk Alpengebied met goede onderlinge verbindingen. Dit wil men bereiken door bij te dragen aan duurzame vervoers- en mobiliteitsoplossingen en daarbij gebruik te maken van digitalisering en nieuwe technologieën.

De laatste pijler stuurt aan op een hoog niveau van ecologische connectiviteit en een ecologisch duurzame regio, die in staat is zich aan te passen aan klimaatverandering en de gevolgen daarvan te beperken. De acties die de Commissie in dit kader voorstelt zijn gericht op het behouden en benutten van de waarde van natuurlijke en culturele hulpbronnen door nadrukkelijk te streven naar een zorgvuldig evenwicht tussen behoud en duurzaam gebruik, het ontwikkelen van de ecologische connectiviteit in het hele Alpengebied door de biodiversiteit en ecosysteemdiensten in stand te houden, te verbeteren en te herstellen, het ontwikkelen van blauwe en groene infrastructuur, het verbeteren van het beheer van milieurisico's en klimaatverandering door een beter begrip en beheersing van de risico's van milieuschade en klimaatverandering, en het maken van een model voor energie-efficiëntie en hernieuwbare energie.

Deze drie thematische pijlers zijn geëvolueerd ten opzichte van de strategie uit 2015. Ook dragen de actiegroepen bij aan een sterk gevoel van verantwoordelijkheid bij de deelnemers in de hele regio door gebruik te maken van uitgebreide netwerken en de samenwerking af te stemmen op politieke doelstellingen. Implementatie van de strategie wordt bepaald door het actieplan, dat als

referentiekader dient voor de algemene vergadering, de raad van bestuur en de actiegroepen. Het actieplan helpt hen bij het opstellen van hun werkplannen op basis van de door de algemene vergadering goedgekeurde missies. De werkplannen zijn driejaarlijkse programma's om de doelstellingen van het actieplan en de missies te vertalen in concrete resultaten.

3. Nederlandse positie ten aanzien van de mededeling/aanbeveling

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Nederland heeft belang bij initiatieven die het functioneren van de interne markt versterken. Concurrerende partners, stabiele economische groei en de juiste infrastructuur in de Alpenregio zijn belangrijk voor Nederlandse ondernemers in de transport- en watersector, maar ook voor de vele Nederlandse toeristen die jaarlijks in deze regio verblijven. Daarnaast vinden bijna alle grote Europese rivieren, waaronder de Rijn, hun oorsprong in de Alpen. Adequate bescherming van onze watervoorziening is daarom van groot belang. Daarnaast zorgen smeltende gletsjers, als gevolg van klimaatverandering, voor een verhoogd overstromingsrisico in stroomafwaarts gelegen landen, zoals Nederland. Daarnaast bestaat het risico van een verlaagd waterpeil door aanhoudende droogte en hoge temperaturen, wat negatieve gevolgen heeft voor het transport over het water van en naar Nederland.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het betreft een strategie die op verzoek van de betrokken landen² is opgemaakt en ook alleen op hen van toepassing is. Om bovengenoemde redenen ziet het kabinet niet alleen meerwaarde voor de Alpenregio, maar ook voor Nederland zelf. Het kabinet staat daarom positief tegenover deze mededeling.

Het herziene actieplan onderscheidt zich met name door op een nieuwe, op missies gebaseerde aanpak en nieuwe organen in de bestuursstructuur. Deze wijzigingen verbeteren het functioneren van de strategie en dragen zo verder bij aan de aantrekkelijkheid, weerbaarheid en het concurrentievermogen van de Alpenregio. Nederlandse bedrijven, de transportsector en toeristen hebben baat bij een aantrekkelijke Alpenregio met concurrerende bedrijven en een goede infrastructuur. Het kabinet vindt het van belang hierbij continu het klimaat te betrekken, zowel vanwege de mogelijke gevolgen van klimaatverandering voor de regio zelf als ook voor stroomafwaarts gelegen landen, zoals ook Nederland. Om deze redenen kan het kabinet zich vinden in alle acties die in de strategie voorgesteld worden.

Zo is het kabinet positief over de inzet om het onderzoeks- en innovatie-ecosysteem te verbeteren. Versterking van het onderzoeks- en innovatievermogen van de EU zal een positief effect hebben op de Europese economie. Ditzelfde geldt voor het economisch potentieel door het in kaart brengen en benutten van strategische sectoren in de Alpenregio. De arbeidsmarkt in de Alpenregio moet hier wel goed op afgestemd zijn, zodoende is het kabinet positief over het plan om deze goed aan te laten sluiten op de behoeftes van het bedrijfsleven en het onderwijs in de Alpenregio.

² Duitsland, Oostenrijk, Slovenië, Italië en Frankrijk, Zwitserland en Liechtenstein.

Het bevorderen van intermodaliteit en interoperabiliteit in het personen- en goederenvervoer en het verbeteren van de digitale connectiviteit en toegankelijkheid zal een positief effect hebben op de sociaal-economische ontwikkeling in de regio. Het kabinet is daarom voorstander van deze inzet op de tweede pijler.

Het kabinet is positief over de inzet op het behouden en ontwikkelen van natuurlijke en culturele hulpbronnen, het verbeteren van het beheer van milieurisico's en klimaatverandering, en van de energie-efficiëntie en hernieuwbare energie in de Alpenregio. Dit zal ook de waterweerbaarheid van Nederland verbeteren en een positief effect hebben op de ecologie in Europa.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

Aangezien het herziene actieplan van de EUSALP zich inhoudelijk niet significant onderscheidt van de huidige versie, is de verwachting dat zowel deelnemende landen als ook overige EU-lidstaten positief zullen reageren op deze mededeling.

De positie van het Europees Parlement is vooralsnog onduidelijk.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Bevoegdheid

De grondhouding van het kabinet is positief. De Mededeling heeft betrekking op de versterking van de economische, sociale en territoriale samenhang binnen de Unie, als bedoeld in artikel 174 VWEU. Op dit terrein is sprake van een gedeelde bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten (zie artikel 4, lid 2, onder c VWEU).

b) Subsidiariteit

De grondhouding van het kabinet is positief. De strategie beoogt een kader tot stand te brengen voor gouvernementele en niet-gouvernementele samenwerking tussen verschillende belanghebbenden, ter bevordering van grensoverschrijdende strategische benaderingen, projecten, netwerken en samenwerking op gebieden die van belang zijn voor het Alpengebied als geheel. Gelet op het grensoverschrijdende karakter ervan, kunnen deze doelstellingen onvoldoende op nationaal niveau worden verwezenlijkt. Optreden op EU-niveau is dan ook gerechtvaardigd.

c) Proportionaliteit

De grondhouding van het kabinet is eveneens positief. De strategie beoogt een kader tot stand te brengen voor gouvernementele en niet-gouvernementele samenwerking tussen verschillende belanghebbenden, ter bevordering van grensoverschrijdende strategische benaderingen, projecten, netwerken en samenwerking op gebieden die van belang zijn voor het Alpengebied als

geheel. Meer specifiek gaat het om het bevorderen van de economische groei, innovatie, connectiviteit, het milieu en de energievoorziening in de Alpenregio.

De strategie is een geschikt middel om sturing te geven aan het bereiken van deze doelstellingen. Het voorgestelde optreden gaat niet verder dan noodzakelijk is. Zo stelt de Commissie geen bindende EU-wetgeving voor. Bovendien wordt bij de invulling van de strategie ruimte gelaten aan de Alpenlanden zelf.

d) Financiële gevolgen

Het voorstel voorziet geen additionele kosten. Er zijn zodoende ook geen gevolgen voor de Europese of Nederlandse begroting. (Eventuele) toekomstige budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van het/de beleidsverantwoordelijk(e) departement(en), conform de regels van de budgetdiscipline.

e) Gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

De mededeling heeft geen gevolgen voor de regeldruk. De voorgestelde acties op het gebied van economie, connectiviteit, onderwijs, arbeidsmarkt, klimaat, energie en duurzaamheid kunnen een positief effect hebben op het EU-concurrentievermogen. Door de beperkte uitwerking in de mededeling is het exacte effect echter onzeker. De mededeling heeft geen directe geopolitieke effecten.